

Смельянов В. М.,
д-р наук з держ. упр., професор
кафедри публічного управління та адміністрування
Чорноморський Національний університет
ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

Берсан Є. В.,
магістрант, Інститут державного управління,
Чорноморський Національний університет
ім. Петра Могили, м. Миколаїв, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Стаття присвячена дослідженню проблем впровадження електронного урядування в Україні. Розглянуті питання формування нормативно-правової бази електронного урядування, використання сучасних бібліотек для допомоги громадянам України вміню використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для ефективного отримання державних послуг через мережу Інтернет та зменшення рівня корупції за допомогою дистанційного замовлення та отримання послуг. Описані важливі функції, які виконують публічні бібліотеки зарубіжних країн, на прикладі Сполучених Штатів Америки. Вказані ризики проекту електронного урядування та шляхи їх зменшення. Розглянуті тенденції збільшення користувачів Інтернету та проблеми рівності доступу до глобальної мережі. Описані проблеми та перспективи систем електронного документообігу. Висвітлено практичну допомогу впровадження закордонного досвіду у сфері електронного урядування. Надано рекомендації щодо перспектив подальшого удосконалення роботи електронного урядування.

Ключові слова: електронне урядування, інформаційне суспільство, публічні бібліотеки, електронні послуги, адміністративні послуги, Інтернет, електронний документообіг, електронний цифровий підпис.

Для України, як країни, яка намагається адаптуватися до стандартів Європейських країн, важливим є застосування сучасних електронних технологій, за допомогою яких взаємодія органів державної влади та місцевого самоврядування з громадянами стає більш ефективною у порівнянні з традиційною взаємодією. У нагоді стає й стрімка розбудова інформаційного суспільства. Підвищення ефективності практично у всіх сферах людської діяльності може бути досягнуто за допомогою використання високих технологій. Завдяки новим інформаційним технологіям відбуваються докорінні зміни в системі управління, піддаються автоматизації процеси обґрунтування і прийняття рішень та організація їх виконання, професійний рівень фахівців, зайнятих в управлінській діяльності, підвищується [3].

Постановка проблеми. Дослідження тенденцій та проблем впровадження електронного урядування необхідне для визначення шляхів їх вдосконалення та з метою з'ясування можливості та доцільності адаптації іноземного досвіду у сфері інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу дослідженню питань електронного урядування у своїх роботах приділяють такі науковці, як

О. Данильян, Д. Дубов, С. Дубова, І. Жилиєв, Т. Кагановська, І. Клименко, К. Линьов, Л. Лойко, Ж. Павленко, Г. Почепцов, В. Шверда, О. Юлдашев, С. Чукут, а також багато інших. Проте, незважаючи на наукову та практичну значущість їх наукових праць, процес впровадження електронного урядування в Україні потребує ґрунтовного та систематичного удосконалення, що зумовлює актуальність питання та вказує на необхідність подальших досліджень.

Формування цілей статті (постановка завдання). Розглянути загальні засади, законодавче забезпечення розвитку електронного урядування та на основі розгляду розвитку електронного урядування визначити перспективи впровадження електронного урядування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Електронне урядування – це форма організації державного управління, яка сприяє підвищенню ефективності, відкритості та прозорості діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій для формування нового типу держави, орієнтованої на задоволення потреб громадян [5].

Інформаційно-комунікаційна технологія – це процес, що використовує комп'ютерні мережі та су-

купність сучасних телекомунікаційних засобів зв'язку і методів збору, обробки і передачі даних для одержання інформації нової якості про стан об'єкта, процесу чи явища.

Електронне урядування за допомогою застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій надає повний комплекс державних послуг для всіх категорій громадян та суб'єктів господарювання та забезпечує якісно новий рівень відкритої взаємодії держави та суспільства.

Електронне урядування є формою організації державної влади з використанням локальних комп'ютерних мереж та глобальної комп'ютерної мережі Інтернет, яка забезпечує функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування в режимі реального часу та робить максимально простим і доступним щоденне спілкування з ними громадян та суб'єктів господарювання.

Електронне урядування передбачає організацію діяльності органів влади, їх взаємодію з фізичними та юридичними особами шляхом максимального використання у їхній діяльності сучасних інформаційних-комунікаційних технологій. В умовах розвиненого електронного урядування будь-яка особа може звернутися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування для отримання необхідної інформації і задоволення адміністративних послуг з допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних та Інтернету. Не відходячи від комп'ютера можна здійснити будь-яку транзакцію з органом влади (zareєструвати юридичну особу, земельну ділянку, посвідчити договір купівлі-продажу, оренди тощо), витрачаючи при цьому якнайменше часу, не стоячи в чергах, що сприяє економії часу та бюджетних коштів на адміністрування.

Для ефективного розвитку інформаційного суспільства в Україні потрібна цілеспрямована узгоджена діяльність всіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування, формування та реалізація державної політики розбудови інформаційного суспільства як невід'ємної складової державної політики сталого розвитку України.

За допомогою державної політики електронного урядування підвищується ефективність діяльності суб'єктів електронного урядування та полегшується формування відносин влади, суспільства та громадянина.

Формування нормативно-правової бази інформатизації почалося з 1998 року, коли було прийнято Закон України «Про Національну програму інформатизації». Після цього ще було прийнято закони «Про електронні документи та електронний документообіг», «Про електронний цифровий підпис» та низку актів Уряду. Але це була лише невдала спроба формування державної політики з впровадження електронного урядування в рамках програми «Електронна Україна». В організаційному плані з 1998 по 2006 роки на першому етапі було створено Національне агентство з питань інформатизації при Президенті України. В подальшому Національне агентство з питань інформатизації при Президенті України в ході реорганізації органів державної влади перетворилося у Державний департа-

мент в структурі Міністерства транспорту та зв'язку. В державних органах влади для реалізації завдань інформатизації було сформовано структурні підрозділи, які не передбачали типової структури та функцій. Координація діяльності органів державної влади була недостатньо ефективною, і, як наслідок, відомчі інформаційні системи розроблялися без урахування загальних вимог до взаємодії, формати та стандарти даних не узгоджувалися, інформаційні ресурси органів державної влади формувалися хаотично та не обліковувалися. На цьому етапі планувалася розробка національних стандартів в сфері інформатизації, створення пошукових систем, потужних інформаційних ресурсів, створення системи захисту інформації, розбудова індустрії програмного забезпечення. Наукові розробки цього етапу стосуються в основному технологічних питань побудови інформаційних систем і не розглядають питання теоретичного обґрунтування принципів обробки інформації, оцінки її якості, не вирішують питання послідовної та узгодженої реалізації завдань побудови інформаційного суспільства. Основний етап розвитку електронного урядування розпочався в 2015 році після прийняття Коаліційної угоди парламентських фракцій Верховної Ради України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020».

Електронне урядування є складним, витратним і тому ризикованим проектом, так як у ньому основними ризиками є потреба значних ресурсів при побудові інформаційного суспільства та й те, що інформаційно-комунікаційні технології можуть бути використані проти інтересів громадянина, суспільства та держави. Зменшення рівня ризиків можливо тільки за умов формування науково-обґрунтованої державної політики та її ефективної реалізації, у тому числі, шляхом апробації різних комбінацій класичних та нетрадиційних підходів, способів та моделей державного управління, типових технічних та технологічних рішень, необхідних нормативно-правових документів в рамках масштабного експерименту, в якому його виконавці на добровільних засадах приймають участь та надають свої ресурси та обмінюються отриманим досвідом та здобутками.

Електронне урядування тісно пов'язане з таким явищем, як електронна демократія – це форма прямої демократії, що характеризується використанням інформаційно-комунікаційних технологій як основного засобу для колективних розумових і адміністративних процесів на всіх рівнях (починаючи з рівня місцевого самоврядування й закінчуючи міжнародним). Суть електронної демократії зводиться до використання інформаційно-комунікаційних технологій з метою посилення демократичних процесів в умовах існування представницької демократії. Мета електронної демократії полягає у створенні фундаменту для участі громадянської у прийнятті державних рішень, здійсненні впливу на формування і реалізацію державної політики, вирішення питань місцевого значення, посилення прозорості та підзвітності органів влади громадянам. За допомогою електронної демократії в Україні кожна людина та громадянин буде мати можливість за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій брати участь у формуванні та реалізації державної та

місцевої політики. Бажано створювати умови для громадськості в електронному вигляді подавати органам державної влади та органам місцевого самоврядування пропозиції щодо покращення діяльності цих органів, розвитку держави та суспільства в цілому.

В залежності від конкретних цілей та потреб суб'єктів громадянського суспільства, рівня комп'ютерної компетентності можуть використовуватися різні інструменти електронної демократії. До них відносяться: електронні опитування, електронні звернення, електронні наради, електронні дискусії, електронні скарги, електронні консультації, веб-трансляції, електронна ініціатива.

До основних етапів процесу становлення електронної демократії відносяться:

- електронне охоплення;
- електронне включення;
- електронне партнерство.

Україна все ще перебуває на початковому етапі розвитку електронної демократії – електронне охоплення, основою якого є електронне інформування, яке виступає передумовою зміцнення стосунків між владою та громадянами, має однобічний характер, тому що інформація надходить в режимі он-лайн від державних органів до громадян. Однак, простежуються й елементи електронного включення. До сучасних проблем електронного урядування можна віднести те, що деякі органи державної влади проводять он-лайн опитування громадської думки, але дуже часто ці опитування носять лише формальний характер та їх результати не беруть до уваги. Виходом з цієї ситуації може бути закріплення юридичної сили на законодавчому рівні електронних документів.

Застосування Інтернет технологій, зокрема веб-сайтів, при взаємодії між державою та громадянським суспільством має бути пріоритетним напрямком, так як це призводить до істотної економії часу та ресурсів, сприяє прозорості системи державного управління.

Взагалі, до переваг впровадження електронної демократії можна віднести:

- залучення громадян до прийняття рішень на більш ранніх стадіях і в більш тісній формі;
- істотне зниження витрат на здійснення демократичних процедур;
- залучення суспільних груп громадян з обмеженими можливостями.

В умовах існування демократичного суспільства та правової держави формування електронної демократії є необхідною складовою впровадження електронного урядування, так як у неї є великий потенціал у розбудові громадянського суспільства, що сприяє зміцненню суспільної стабільності.

При впровадженні електронного урядування особливу увагу треба приділити питанню захисту електронної інформації. Розвиток інформаційних технологій має як позитивний, так і негативний бік. Удосконалення засобів оброблення і передачі інформації створює умови для розвитку демократичного суспільства, участі громадян у прийнятті найважливіших рішень, подолання відчуженості тощо. Але інформаційні технології можуть бути використані для створення сис-

теми всеохоплюючого, тотального контролю над суспільством взагалі та кожним його членом зокрема.

Інформаційна безпека – баланс між інформаційною відкритістю та закритістю, між прагненнями максимально розширити доступ громадян до нетаємної публічної інформації й максимально захистити інформацію корпоративного і приватного змісту.

До ризиків інформаційної безпеки можна віднести:

- несанкціонований витік таємної, конфіденційної та іншої інформації з обмеженим доступом;
- обмеження свободи слова та доступу громадян до інформації;
- спотворення інформаційних ресурсів та програмного забезпечення;
- руйнування системи цінностей, духовного та фізичного здоров'я особи, суспільства, негативні зміни їх цільових настанов;
- обмеження можливостей органів державної влади приймати адекватні рішення;
- низький рівень інтегрованості країни у світовий інформаційний простір.

Важливими напрямками інформаційної безпеки є:

- удосконалення та оптимізації система підготовки кадрів фахівців за спеціальністю «інформаційна безпека»;
- нормативне визначення порядку використання всесвітньої інформаційної мережі Інтернет органами державної влади, який враховував би вимоги щодо захисту інформації;
- гарантування технічного захисту інформації в міністерствах і відомствах та насамперед в інформаційно-телекомунікаційних системах.

На сучасному етапі впровадження електронного урядування дуже гостро постало питання апаратного та програмного забезпечення для доступу до електронної мережі обміну даними. Це більше стосується сільської місцевості, з найменшою кількістю апаратного забезпечення, здатного виконувати обмін інформацією у електронному вигляді. Також великим гальмом є те, що майже всім верствам населення потрібна практична допомога у освоєнні користування сайтами та веб-порталами. Для знищення прогалів краще за все використовувати сучасні бібліотеки з їх працівниками у ролі сучасних вчителів, які на практиці зможуть допомогти відвідувачам навчитися користуватися сучасними технологіями, так як цього потребують не тільки люди похилого віку, а й приблизно 40 відсотків працездатного населення.

У звичайних громадян нашої країни раніше не було можливості впливати на процес прийняття рішень у зв'язку з тим, що Україна була централізованою країною. На даний час, в зв'язку проведенням багатьох реформ, залучення громадян на місцевому рівні стає дуже важливим, так як в минулому ми вже відчували негативний досвід централізованого, непрозорого управління. Електронне урядування за допомогою використання нових способів впровадження покращує ефективність надання державних послуг при активному використанні інформаційно-комунікаційних технологій.

В нагоді стає й зарубіжний досвід. Так, за даними дослідження Американської бібліотечної асоціації публічні бібліотеки Сполучених Штатів Америки відповідально виконують важливу функцію – допомагають людям знайти важливу офіційну інформацію, зокрема про виплати з безробіття, федеральну та місцеву допомогу у разі надзвичайної ситуації, заповнення податкових декларацій тощо, таким чином, майже всі публічні бібліотеки надають допомогу читачам у доступі та використанні послуг електронного урядування.

В Україні також приділяється велика увага ролі публічних бібліотек. Яскравим прикладом є проект «Публічні бібліотеки — мости до електронного урядування», за допомогою якого з'ясовуються основні тенденції ринку електронних послуг на державному та регіональному рівнях, обговорюються шляхи залучення населення областей України до використання електронних послуг, ефективність просування цих послуг серед мешканців областей, узгоджуються програми спільних дій та відпрацьовуються ефективні механізми взаємодії органів та установ у сфері надання адміністративних послуг он-лайн. В рамках цього проекту проходять й «особливі» тренінги з електронного урядування, адже участь приймають й люди з особливими потребами. Ця категорія населення, як жодна інша, потребує можливості відстоювати свої права та вирішувати побутові питання, не виходячи з дому. На цих тренінгах громадяни дізнаються, як писати звернення до органів влади різних рівнів і конкретних народних депутатів, про веб-ресурси, де можна познайомитися зі спеціалізованим законодавством та запропонувати зміни до нього. Велике значення має те, що люди, для яких у нашому світі існує стільки перешкод навіть на шляху задоволення елементарних життєвих потреб, сьогодні вчать основну правову інформацію отримувати безперешкодно. До того ж відтепер відправка поштових платежів, купівля залізничних та автобусних квитків, оплата мобільного зв'язку уже не будуть для них випробуванням, все це стало доступним через глобальну мережу Інтернет. Не менш важливим є те, що учасники тренінгів, які є керівниками своїх громадських осередків поширюватимуть цю інформацію та навчатимуть інших.

Вже багато років у бібліотеках міст України створюються Центри обслуговування громадян, які забезпечують доступ населення до послуг в системі електронного урядування. Вони надають теоретичну та практичну допомогу з доступу громадян до інформації про послуги, що надаються національними та місцевими органами влади завдяки цьому зменшується бюрократія та розширюються права й можливості громадян, що позитивно впливає на доступність, прозорість, зрозумілість, а, найголовніше, на ефективність місцевого урядування. Ініціатива з електронного урядування вже допомогла багатьом бібліотекам стати невід'ємними центрами громади для мешканців свого міста, а незабаром цю можливість зможуть мати й більшість бібліотек сільських громад.

З кожним роком в Україні збільшується кількість користувачів Інтернету. Так, за результатами соціологічного дослідження Київського міжнародного ін-

ституту соціології темп приросту протягом лютого 2015 - лютого 2016 років склав 8%, взагалі ж у лютому 2016 року 61,6% дорослого населення України користувалися Інтернетом, а частка користувачів Інтернет серед людей 18-39 років в Україні сягнула 91% [4]. Тому електронне урядування має хороші перспективи для ширшого залучення місцевих громад до процесу прийняття рішень на місцевому рівні. Але, за словами експертів, незважаючи на стабільну тенденцію збільшення користувачів Інтернету, в Україні важливою проблемою залишається рівність доступу абонентів до мережі. Якщо у великих містах якість і рівень послуг, що надаються провайдером, майже нічим не поступається європейському рівню, то жителі сіл або малонаселених пунктів частіше відчувають обмеження в технічних можливостях підключення, також вік за 40 років зменшує вірогідність користування Інтернетом.

Надання адміністративних послуг, які передбачають міжвідомчу взаємодію або звернення громадян до декількох органів державної влади та органів місцевого самоврядування, пов'язане із значною втратою часу внаслідок відсутності взаємодії між відповідними відомчими інформаційними системами.

Державні органи все більше використовують системи електронного документообігу, які мають певну особливість, яка полягає у тому, що система або повинна бути впроваджена повсюдно, на всіх робочих місцях, пов'язаних із створенням, редагуванням і зберіганням інформації для підвищення ефективності її застосування. Підвищення ефекту від функціонування системи електронного документообігу можна досягнути шляхом її інтеграції з іншими системами, зокрема, з геоінформаційною системою та електронною поштою [1].

Але у будь-якій організації знайдуться співробітники, які прагнуть уникнути чогось нового, що викликає одну з основних проблем впровадження таких систем, яка може завести в глухий кут весь процес впровадження. Така поведінка персоналу звичайно обумовлена небажанням навчатися і перенавчатися, а також, можливо, низькою освіченістю, що особливо актуально у організаціях, в яких сама кадрова політика дуже консервативна і, навіть керівник, не вільний у переміщенні або оновленні кадрів. Але ж робота з персоналом завжди є політикою на рівні всієї організації та психологією на рівні конкретних спеціалістів. Тому у більшості випадків потрібен індивідуальний підхід до кожного з врахуванням його особистих, вікових та професійних особливостей. Потрібно пам'ятати, що спеціалістам, які роками звикали до одного способу роботи дуже важко різко перейти на зовсім незвичний інший спосіб, ще й без зниження навантаження. Індивідуальний підхід полягає у наступних діях: більшість молодих спеціалістів на достатньому рівні вже вміють користуватися соціальними мережами, електронною поштою та офісними додатками, тому для них перехід на електронну форму документообігу не буде складним вже після опрацювання інструкцій о нових програмних засобів, для інших співробітників треба проводити навчальні тренінги та перехід робити поступовим.

Інформаційні технології на підприємствах різних форм власності і видів діяльності повинні розвиватися за електронною технологією шляхом створення інтегрованого банку даних для задоволення інформаційних потреб користувачів у реальному масштабі часу. Автоматизація документообігу реалізується багатьма системами, і кожна з них претендує на «комплексний підхід до автоматизації документообігу». Та вже незабаром більшість організацій перейде на уніфіковану форму електронного документообігу. Наскрізний автоматичний контроль виконання на всіх етапах роботи з документами кардинально підвищить якість роботи виконавців та зробить терміни підготовки документів більш керованими та прогнозованими.

До основних проблем впровадження технологій електронного урядування в Україні можна віднести: питання фінансування; кваліфікацію державних службовців; проблема доступу до мережі Інтернет; неналежне виконання обов'язків органів влади супроводу веб-сайтів.

Сучасні інформаційні технології відіграють дедалі важливішу роль у системі державного управління розвинутих країн. Відповідно у зарубіжних країнах, можна виділити декілька етапів його впровадження до практики застосування технологій електронного урядування: створення веб-сайтів різних міністерств та комітетів, що містять інформацію про їхню місію і напрями діяльності; впровадження елементів інтерактивності; створення реальної інтерактивності; створення об'єднаних порталів міністерств, служб тощо, через які можна здійснювати будь-які види трансакцій; створення електронної системи публічної адміністрації на основі єдиних стандартів, а також урядового порталу як єдиної точки доступу до всіх послуг.

Практичну допомогу з впровадження закордонного досвіду у сфері електронного урядування українцям надають експерти різних країн. Так, за словами Яніки Борисівни Мерило, фахівця з електронного урядування з Естонії, у самій Естонії уряд навчив всіх своїх громадян користуватися комп'ютером і послугами електронного урядування. В Естонії 99% населення користується електронними послугами. Працюють великі державні програми, які вже навчили близько 200 тис. людей користуватися Інтернетом. Для населення Естонії у 1,3 млн осіб – це солідна цифра. Дуже важливо, що є послуги, які потрібні пенсіонерам. Наприклад, отримання повторного рецепту на лікарський препарат. Вони можуть отримати цей рецепт в особистому електронному кабінеті мешканця і далі, показавши документ в аптеці, отримати ліки. У 2015 році за участю на той час позаштатного радника львівського мера Яніки Борисівни Мерило у сфері

електронного урядування за декілька місяців зробили те, що не було зроблено за 24 роки [2]. На даний час на посаді виконувача обов'язків заступника міського голови міста Дніпра Яніка Борисівна Мерило допоможе запровадити багато цікавих проєктів, одним з яких є впровадження досвіду Грузії, що дозволяє економити до 60% коштів міського бюджету. Те, щоб Україна була сильна і вільна, важливо не тільки для неї самої, але і для інших держав, які зможуть допомогти нашій країні своїм передовим досвідом, впровадження якого звичайно ж потребуватиме певної адаптації.

Треба зауважити, що електронне урядування не є частковим технологічним рішенням, воно являє собою концепцію здійснення управління державою, яка у свою чергу необхідна для глобального інформаційного перетворення суспільства.

На сьогоднішній день багато проєктів у сфері електронного урядування вже втілено у життя. Прикладом є такі прототипи базових елементів, як електронне міністерство, електронний регіон, електронне місто, електронне село, досвід яких треба поширювати на всю територію України. Але невирішеною проблемою залишається інтеграція цих елементів в єдину систему. Для організації міжвідомчої та міжрегіональної електронної взаємодії потрібні масштабні комплексні рішення, які підкріплюються відповідними ресурсами.

Висновки із дослідженого матеріалу і перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Впровадження електронного урядування суттєво підвищує рівень прозорості та відкритості органів влади, призводить до зростання рівня залучення громадян у демократичні процеси та зниження рівня корупції в Україні. На сьогоднішній день поширення інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють громадянам приймати участь у політичних процесах, не призвело до помітного розвитку електронної демократії в Українському суспільстві. Для успішного впровадження та розвитку електронного урядування вже прийнята законодавча база та сформовано організаційні передумови, хоча окремі проблемні питання потребують комплексних рішень, які підкріплюються відповідними ресурсами.

В подальшому потрібно звернути увагу на масове впровадження захищеного електронного підпису та подолання психологічного бар'єру, який полягає у неготовності сприймати електронні документи, як рівноцінні їм у паперовому вигляді. Впровадження передового закордонного досвіду, адаптованого до умов України, може стати запорукою успішного удосконалення роботи електронного урядування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Куспляк І. С. 100 міст – крок вперед. Моніторинг впровадження інструментів електронного урядування, як основи надання адміністративних послуг в електронному вигляді / за заг. ред. І. С. Куспляк, А. О. Серенок. – Вінниця : ГО «Подільська агенція регіонального розвитку», 2014. – 86 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nc.gov.ua/news/index.php?ID=1577>
2. Мерило Я. Б. Електронне урядування – спосіб швидко і без хабарів замовити послугу, 20.08.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://hromadskeradio.org/programs/hromadska-hvylya/elektronne-uryaduvannya-sposib-shvydko-i-bez-habariv-zamovyty-poslugu-merylo>
3. Писаренко В. Переваги електронного документообігу в діяльності органів державної влади та проблеми впровадження / Публічне управління: теорія та практика : збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Х. : Вид-во «ДокНаукДержУпр». – Випуск 3(11). – Вересень, 2012. – 200 с. ; с. 31–35.
4. Понад 60% дорослих українців користуються Інтернетом – опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua>
5. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження, Концепція Кабінету Міністрів України; від 13.12.2010 № 250 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>

В. М. Емельянов, Е. В. Берсан,

Черноморский Национальный университет им. Петра Могилы, г. Николаев, Украина

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЭЛЕКТРОННОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В УКРАИНЕ

Статья посвящена исследованию проблем внедрения электронного правительства в Украине. Объектом исследования выступает электронное управление в системе государственного управления. Предметом исследования являются теоретические и методологические основы процесса внедрения электронного правительства в Украине.

В статье отражены вопросы формирования нормативно-правовой базы электронного правительства, использования современных библиотек для помощи гражданам Украины использовать современные информационно-коммуникационные технологии для эффективного получения государственных услуг через Интернет и уменьшение уровня коррупции с помощью дистанционного предоставления услуг. Описаны важные функции, которые выполняют публичные библиотеки зарубежных стран на примере Соединенных Штатов Америки. Указаны риски проекта электронного правительства и пути их уменьшения. Рассмотрены тенденции увеличения пользователей Интернета и проблемы равенства доступа к глобальной сети. Описаны проблемы и перспективы систем электронного документооборота. Отражена практическая помощь внедрения зарубежного опыта в сфере электронного правительства. Даны рекомендации относительно перспектив дальнейшего совершенствования работы электронного правительства.

Предложения, изложенные автором в данной статье, могут быть полезны для развития новых практических позиций внедрения электронного правительства, а применение их на практике обеспечит повышение эффективности государственного управления и улучшения ситуации в стране.

Ключевые слова: электронное правительство, информационное общество, публичные библиотеки, электронные услуги, административные услуги, Интернет, электронный документооборот, электронная цифровая подпись.

V. Emelyanov, E. Bersan,

Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, Ukraine

PROBLEMS AND PROSPECTS OF DEVELOPMENT E-GOVERNMENT IN UKRAINE

This article is devoted to the problems of implementing e-government in Ukraine to identify ways to improve them and to examine the possibility and feasibility of adapting foreign experience in the field of information and communication technologies.

Object of research supports e-governance in public administration. The subject of research is theoretical and methodological foundations of the process of implementing e-government in Ukraine.

The process of implementing e-government in Ukraine requires a thorough and systematic improvement that leads to the relevance of the test questions and points to the need for further research.

The article reflects the formation of the legal framework of e-government, the use of modern libraries to help citizens of Ukraine ability to use modern information and communication technologies for effectively to public services via the Internet and reduce corruption by remote ordering and receiving services. Described important functions that perform public libraries abroad, the example of the United States. These e-government project risks and ways to reduce

them. Considered increasing trend of Internet users and the problems of equal access to the network. Described problems and prospects of electronic documents. Deals with the practical support implementation of international experience in the field of e-government. The recommendations on the prospects for further improvement of e-government.

The proposals presented by the author in this article may be useful for developing new items of practical implementation of e-government, and their application in practice will improve the efficiency of public administration and improve the situation.

Keywords: *e-government, information society, public libraries, electronic services, administrative services, the Internet, electronic documents, electronic signature.*

Рецензенти: Штиршов О. М., канд. наук з держ. упр., доцент;

Дерега В. В., канд. політ. наук, доцент.

© Ємельянов В. М., Берсан Є. В., 2016

Дата надходження статті до редколегії 15.11.2016